

Moji milí,

Mám v plánu napsat pár textů o svátostinách a příbuzných tématech. Rád bych začal tímto překladem kázání P. Francise Altieri, ICRSS. Myslím, že by mohlo posloužit jako pěkný úvod. Pater slouží v tradiční farnosti a tak se možná trochu podivíte nad počítáním liturgického roku i nad narážkou na starý obřad křtu, ze kterého nám zbyl obřad "Effata", konaný o Bílé sobotě nad případnými dospělými katechumeny. Ale snad vás to neodradí. Dejme mu slovo:

Když uvažujeme o svátostinách, myslíme tím často požehnané předměty, jako je hnědý škapulíř Panny Marie Karmelské nebo zázračná medailka, darovaná sv. Kateřině Labouré. Existují pro to dobré důvody, protože katolická zbožnost měla vždy zdravou snahu chtít připojit Boží požehnání fyzicky k objektům, které nás obklopují. Dnes k vám však nechci promlouvat o požehnaných předmětech jako takových, ale spíše o liturgických požehnáních obecně. Jinými slovy, rád bych, abychom přemýšleli o svátostinách, které přímo souvisejí s veřejným uctíváním Boha, spíše než o těch, které se užívají pro osobní zbožnost.

V tomto smyslu existují dva hlavní druhy svátostí: obřady, které zvyšují slavnostnost mše a jiných svátostí, a pak zvláštní požehnání, která církve uděluje v rytmu svátků a ročních období liturgického roku.

Dnes (jedenáctá neděle po Letnicích) po svatém přijímání uslyšíme následující antifonu, převzatou z Knihy Přísloví: „*Uctívej Pána svým bohatstvím, prvními plody své úrody. Potom budou tvé stodoly naplněny obilím, novým vínem budou přetékat tvoje kádě*“ (Př 3, 9–10). To nám připomíná slavnostní požehnání bylin a čerstvé úrody, které bylo kdysi běžné o svátku Nanebevzetí Panny Marie a naštěstí se pomalu vrací. Toto požehnání bylin o slavnosti Nanebevzetí je příkladem požehnání tradičně spojených s určitými svátky: můžete si vybavit další příklady, jako je požehnání vína na svátek sv. Jana Evangelisty (velmi populární!) Nebo požehnání ohně na svátek svatého Jana Křtitele, nemluvě o liturgických požehnáních svíček na Hromnice, popelu na Popeleční středu a palmových ratolestí na Květnou neděli.

V dnešním evangeliu najdeme příběh uzdravení hluchoněmého naším Pánem, který se dotkl jeho uší a úst. Je zřejmé, že náš Pán mohl zázrak provést přímo, bez použití znamení. Rozhodl se ale jednat prostřednictvím vnějšího znamení. Pokud jste někdy viděli starý rituál křtu, zarazila vás možná skutečnost, že církve tuto scénu jednoduše vzala ze života našeho Pána a vložila ji do obřadů, předcházejících křtu. Lidská zkušenost nám ukazuje, že znalost knih je důležitá věc, ale většina z nás se dozví více sledováním toho, co se děje. A tak i když studium katechismu a čtení Bible budou vždy zásadní, o naší víře se nejvíce dozíváme

prostřednictvím posvátné liturgie. Děti se učí chodit, mluvit, zpívat a vařit a zahradničit tím, že sledují své rodiče a snaží se dělat to, co u nich vidí. Jako dobré děti tedy sledujeme naši Matku Církev, jak dělá to, co dělá. A to, co dělá naše matka - její hlavní životní poslání, je posvátná liturgie.

Smyslem liturgie je, že nemá smysl - lidsky řečeno. Neexistuje zde žádná pozemská užitečnost. Jde o to uctívat Boha; v liturgii neexistuje pouhý funkcionalismus. Ale i když je liturgie o Bohu, a ne o nás, také se z ní učíme. Liturgie ve skutečnosti vzdává slávu Bohu tím, že do nás vnáší úctu, bez níž není možné skutečné náboženství. A proto je pro katolíka nemyslitelné, že by mohlo existovat křesťanství bez liturgie. Zasedací místnost nebo přednáškový sál protestantismu nikdy nemohou nahradit posvátné působení liturgie.

Proto vám dnes chci říci pár slov o obřadech. Otcové církve vynaložili tolik úsilí na to, aby vysvětlili význam posvátných tajemství nově pokřtěným, že bylo dokonce vytvořeno zvláštní slovo pro popis této božské vědy. Říká se mu mystagogie, řecké slovo, které doslova znamená „vedení do tajemství“.

Proč tedy máme obřady? Jedním z pokroků středověké teologie byla jasná definice podstatného aspektu každé svátosti: slova a materie, potřebná k udělení platné svátosti. Avšak v redukcionistických myslích pozdějších lidí, kteří nebyli svatí, by tento přístup mohl snadno vést k jakémusi minimalismu. Záleží nám jen na tom, aby svátost „fungovala“. Proč mít dvouhodinovou slavnostní mši, když můžete stihnout mši za 35 minut, abyste tak splnili svou povinnost? Proč by se kněz, unavený po rušné neděli vracel odpoledne do kostela, aby zpíval nešpory, když by mohl v křesle rychle listovat breviářem - a proč by věřící chodili na nešpory, když vůbec nejsou povinni je recitovat ?

Tento minimalistický přístup k liturgii byl již před Druhým vatikánským koncem příliš běžný a není překvapením, že to, co není milováno, snadno se ztratí. Dezorientující liturgická reforma šedesátých let byla plodem již nezdravého stromu. Vracíme se tedy k naší otázce: Proč se církev rozhodla ozdobit svátosti obřady, které nic nepřidávají k jejich samotné platnosti? Svátý Tridentský koncil učí:

Protože taková je přirozenost člověka, že bez vnější pomoci nemůže být snadno vychován k rozjímání božských věcí; zavedla proto svatá Matka Církev určité obřady...
aby mohl být vnímán majestát tak velké oběti, a také aby mysl věřících mohla být pozvednuta viditelnými známkami náboženství a zbožnosti k rozjímání o těch nejvznešenějších věcech, které jsou v této oběti skryté. (Zasedání XXII, kapitola 5)

Nebo, jak říká sv. Tomáš: „Lidská ustanovení, pozorovaná ve svátostech nejsou pro svátost podstatná; ale patří k slavnostnosti, která se přidává ke svátostem proto, aby vzbudila u příjemců oddanost a úctu“ (Summa theologiae III, q. 64, čl. 2, ad 1).

V liturgii existují různé druhy obřadů. Některé z nich existují pro jednoduchou úctu nebo dekorum, jako například rubrika, která knězi nařizuje, aby se k oltáři přiblížil se sklopenýma očima. Mnohé z těchto obřadů existují zejména proto, aby se projevovala úcta ke skutečné přítomnosti našeho Pána ve Nejsvětější svátosti, a můžeme dokonce říci, že liturgie je

natolik dobrá nebo špatná, nakolik prokazuje nebo vynechává známky úcty k Nejsvětější Eucharistii. Další obřady podtrhují souvislost mezi vnitřním a vnějším uctíváním, jako je praxe bití se v prsa při vyznání lítosti během konfiteor. Někteří si dále vzpomenou na události ze života Páně, například na křestní obřad otevírání uší, který vychází z dnešního evangelia. V tomto duchu pak další obřady mají ještě vlastní mystickou nebo symbolickou hodnotu, jako je obřad požehnání velikonoční svíce, jehož cílem není zapálit kostel, ale představit vzkříšení našeho Spasitele.

Existuje ještě další důvod pro obřady - hlubší nadpřirozený důvod - i když se nad tím náš materialistický věk může ušklibnout. Tento důvod patří k nejdůležitějším: realita dobrých a zlých duchů. Svatý Tomáš Akvinský jednoduše vysvětluje: „Děblova moc je omezována modlitbami, požehnáními a tak podobně, aby nebránila svátostnému účinku“ (Summa theologiae III, q. 66, čl. 10). Kvůli nepořádku, způsobenému prvotním hříchem, označuje Písmo ďábla jako „prince tohoto světa“ (sv. Jan 14,30). Samozřejmě není soupeřem pro Boha, ale jako duch má stále přirozenou autoritu nad hmotou. Požehnání církve ukrajují kousek po kousku terén z říše satana. Podívejme se například na požehnání bylin a plodů o Nanebevzetí, o kterém už byla řeč: „Naléhavě tě vzýváme ve Tvé velké laskavosti, abys požehnal tyto různé byliny a plody, a tím zvýšil jejich přirozené síly pomocí nově dané milosti Tvého požehnání... Kéž jsou tyto požehnané věci ochranou proti ďáblu výsměchu, mazanosti a podvodům, kdekoli, kde jsou uchovávány, přepravovány nebo jinak používány.“ Modlitba znamená to, co říká. To je jeden z důvodů, proč jsou svátostiny tak důležité ve světě, který opět sklouzává do pohanství a tak do něj zve zlé duchy.

Doufejme, že toto vysvětlení stačí k tomu, abyste se dvakrát zamysleli, pokud se vám bohoslužebné obřady zdají někdy příliš dlouhé nebo zbytečné.

Can. Francis Altieri, ICRSS je farářem Old Saint Patrick Oratory v Kansas City, Missouri.
Kázání bylo prosloveno o 18. neděli po Svatém Duchu roku 2018.

Publikováno na [One Peter Five](#)
Upraveno.